

משנן החנוך והתרבות - המחלקה לתרבות תורנית

עלון הדרכה להוראת פרשת השבוע
ע"פ הגליונות של נחמה ליבוביץ

180

בתוקותי (חשי"ט)

כ"ר מ' - מ"א.

אין ללמד פסוקים בודדים מחוץ התוכחה מבלי להסתכל תחילה במבנה הכללי.
ר' דוד הופמן מחלק את התוכחות תחילה לחמשה איזמים:

- ט"ז - י"ז - איום ואשון שבו באות חליפות ארבע הפורעניות המופיעות ביחזקאל
- ח"ב - רעב - ח"ה-זעה - דב
- י"ח - כ' - האיום השני: רעב
- כ"א - כ"ב - האיום השלישי: חיות רעות
- כ"ג - כ"ו - האיום הרביעי - חרב האויב
- כ"ז - כ"ח - האיום החמישי: אבדן גמור של המדינה ומכאן ואילך לפי דעת קדמונים שלש פעמים שבע פורעניות.

את הפסוקים ל"ד - ל"ה רואה הופמן כמאמר מוסגר.

ואתפוקנו מ' והחודו את עונם הוא מפרש כנשחלי הוץ ויזול: זוהי מצוה כמו במדבר ה' ז' "והחודו את חטאתם אשר עשו".

והוא ממשיך ואף אשר הלכו עמי בקרי" גם זה שייך אל הודוי, "מפני שהלכו בקרי". "אף אני אלך עמם בקרי" - גם אני עשיתי כן נגדם. הם יחודו שעונותיהם גרמו להם את העונש שהגיע להם".

כמובן: לו היה פרושו זה נכון היתה מסולעת אותה שאלה קשה שבה עוסקים הפרשנים שהבאנו בשאלה א, אלא שאין שום ראיה מוכיחה לפרושו זה. כדי להוכיח אם מבינים הלומדים את השאלה במקומנו, יש לתת להם את תשובת ר' דוד הופמן, "זוהי מצוה" ולשאול אם תשובה זו שיה לאחת הדעות שהובאו בשאלה א.

לשאלה א

אם ניהן דעתנו על הפסוק החוזר

- י"ח ואם עד אלה לא תשמעו לי ויספתי ליסרה..
- כ"א ואם תלכו עמי בקרי... ויספתי עליכם מכה
- כ"ג ואם באלה לא תסורו לי והלכתם עמי קרי ותלכתי אף אני עמכם בקרי
- כ"ז ואם באאת לא תשמעו לי והלכת עמי בקרי
- כ"ח והלכתי עמכם בחמה קרי

נשתומם בראותנו את שני הפסוקים שבהם עוסק גליוננו

מ' "והחודו את עונם ואת עון אבותם במעלם אשר מעלו בי...
ואף אשר הלכו עמי בקרי
מ"א ואף אני אלך עמם בקרי"

ומש אותו קשי מצאנוהו בפרשת וילך (דב' ל"א י"ז-י"ח)

י"ז וחרה אפי בו ביום ההוא ועזבתים והסתרתים פני מהם ..
ומצאוהו רעות רבות וצרות
ואמר ביום ההוא: הלא על כי אין אלוהי בקרבי מצאוני הרעות האלה
י"ח ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה.

ויפה נסח אברבנאל את השאלה על פסוקים אלה

אם ישראל יתודו חטאתם ויאמרו: "הלא על כי אין אלוהי בקרבי מצאוני הרעות האלה" איך אחרי תשובתם לא רחם ה' עליהם אבל כפל עונשם וצרותם באמרן אחריו "ואנכי הסתר אסתיר פני" כי במקום שאמר ראשונה קודם זכרון תשובתם (י"ז) "והסתרת פני מהם", יאמר אחר זכרון תשובתם (י"ח) "ואנכי הסתר אסתיר פני", שהוא עונש מוכפל?

(חשובה פשוטה - אם כי לא משוכנעת - נתנה שם ברמב"ן

ד"ה ואמר ביום ההוא: אינו ודוי גמור בענין "והחודו את עונם" אבל הוא הרהור וחוסה שיתדרטו על מעלם ויכירו כי אשמים הם. תשובות אחרות עיין בגליון נצבים-וילך חש"ו שאלה ג - ב יחוד אברבנאל שם)

כדי לעזור תלמידים לקריאה בעיון יש לדרוש מן התלמידים עוד בטרם יראו את הרמב"ן שם, היכן יש למצוא בפרשת וילך את הבעיה הזו ממש שבה עוסקת שאלה א שבגליוננו.

לשאלה א6 השוה גליון וישלח שנה זו שאלה ג1 בהפסרה. התשובה היא אחת לשאלה ההיא ולשאלתנו.